

NE BUDIMO ŠKRTI PREMA GOSPODINU!

Im i većih grijeha na svećeniku, a i fatalnijih; fatalnijih i za njegov vlastiti duhovni život, a i za uspjeh njegova djelovanja, dakle za spas duša —, negoli je škrtost. Ali je za prosuđivanje škrtosti i njezinih posljedica po spas dušâ važno, kako vjernici više-manje svagdje reagiraju na svećeničku škrtost. Oni mu, izgleda, svaku drugu slabost lakše »oprote« i lakše »razumiju«, negoli ovu. Ako je svećenik dobra srca, ako rado dijeli, otvoreno je i srce vjernikâ prema njemu; oni i njemu rado daju; imaju u njega povjerenja; i lijepo o njemu govore. A, ako je škrt, ako je lakom — sav će njegov rad kajati svojim jezikom; bit će im zatvoreno srce; o povjerenju prema njemu nema ni govora; a prema njemu u svojim ironičkim i sarkastičkim opaskama na njegovu adresu bit će okrutni do skrajnosti. I često osjećaju prema takvu svećeniku neko gađenje.

A šta, ako je svećenik škrt i prema Gospodinu? Ako škrtari s upotrebom stvari, koje su potrebne za bogoslužje? Vjernici to doduše teže opaze. Lakše to opaze svećenici jedan na drugome. Ali u svakom je slučaju to strašan nered. I uvijek zna za takvu škrtost Gospodin Bog. I osjeća gađenje nad takvim svećenikom. I uskraćuje mu svoj blagosov. Pa onda trpe mnoge duše.

Kao što je škrtost prema ljudima na svećeniku — bar vrlo često — povezana i s drugim grijesima, tako opet idu često ruku o ruku svećenikova škrtost prema ljudima sa škrtošću prema Bogu.

Ali radije spomenimo par konkretnih slučajeva škrtosti prema Bogu. Ne ćemo posebno govoriti o škrtosti sakristana i sakristanica, uopće o škrtosti svećenikovih pomoćnika i pomoćnica. Jer sve, što se Boga, dušâ i crkve tiče, mora biti pod nadzorom svećenika, dakle konačno je on za sve odgovoran; a redovito se i radi po njegovim uputama.

Škrtost prema Isusu pod prilikama kruha i vina. Pretpostavljamo, da svećenik budno bdije, kakvo se brašno upotrebljava za hostije i kakvo se vino troši za Misu. Premalene hostije. Tako tanke, te su skoro prozirne. A onda taj bezbroj krnjih hostija u mnogim našim ciborijima. Hoću da izvučem sv. Hostiju, pa da, držeći je među prstima, govorim riječi: »Ecce Agnus Dei« itd., i moram ja po pet puta spustiti natrag

u ciborij, dok konačno ne nađem jednu cijelu. Tu nije samo škrtost nego i manjak smisla za estetiku. Kome u službi da bude ona najviše, ako ne Euharistijskom Bogu! I škrtost i manjak estetike jako neugodno djeluje na vjernike, osobito na one, koji su bogati u nutarnjem životu. I ona lijenost, kad ne vodimo brigu o (važnim) crkv. propisima, vrst je škrtosti. Kad — i u vlažnim crkvama — prođe više od poželjenog vremena, i nismo renovirali hostije. **Renovatio** specierum: Zar već sam taj izraz ne uključuje u sebi sugestiju, da konsumiramo pre-stare hostije i posvetimo nove. Onaj razmak, što ima da prođe od jedne renovacije do druge, ne odnosi se na posvetu, nego na pečenje hostija. U praksi se sigurno zna dogoditi, da se znaju posvetiti hostije, koje su pred mjesec dana pečene, a onda će iza posvete još jedan mjesec stajati u ciboriju, dok se ne potroše za pričješćivanje. Za vel. hostiju u monstranci, odnosno u kustodiji, još je važnije negoli za male, da se na vrijeme promijene!

Kako je sa vinom za sv. Misu? Da li uvijek bacimo talog ili hoćemo možda da i njega iskoristimo? Na jednom sam mjestu vidio upravo skandaloznu stvar: Ono par kapi, što je iza Mise ostalo, izlijevalo se u bočicu i, kad se toga nakupilo, onda se davalo za sv. Misu. Šta bismo rekli, kad bi netko htio nas počastiti s takvim vinom? A zašto onda takvo vino dajemo Gospodinu?! I bude li dosta vina u gostarici? Tko bi bio tako lud ili tako drzak prema Isusu, pa da hoće uz sv. Misu popiti malo više dobrog vina? Ali će svećenik, koji ima smisla za čast Kristovu, makar mu vino uopće ne konveniralo organizmu, ipak uliti u kalež izvjesnu količinu vina, a ne samo par kapi. A onda, ako hoćemo zbilja PURIFICIRATI kalež, ulit ćemo, iza Pričesti s Presv. Krvlju, u ime ablucije, toliko vina u kalež, koliko smo ga ulili na Prikazanje. To više, što je to i purifikacija ustiju. A ni za prste nije red, da si damo izliti samo dvije-tri kapi. Kad se purifira ciborij, onda je potrebno pipraviti malo više vina nego inače.

Kako je sa purifikatorima, korporalima i palama? Kako je tu strašno škrtarenje! Kad je, na pr., purifikatorij skoro proziran. Kad je tako bijedno malen, da se samo jedamput može saviti. On se mora tri do četiri puta presaviti, a i onda tako, da ona konačna uzina bude dosta široka. I neka je dosta dugačak. S njime se čisti kalež. U njemu dakle ostane bar koja si-

tnica od Presv. Krvi. Ako je bijedno malen i odveć tanak, onda si celebrant, otirući njim kalež i spremajući ga, pokvasi ponovo tek osušene prste; dakle i na prstima će mu ostati bar minimalna količina Presv. Krvi. I onda će s takvim prstima dirati druge stvari. Ono pranje ruku iza sv. Mise, što ga neki svećenici obavljaju, uopće nije propisano. Neki liturgisti žele dapače, da se izostavi. Ali u svakom slučaju ne smije njemu biti svrha, da se celebrantovi prsti očiste od ostataka Kristove Krvi. Pogotovu je bijeda, kad svećenik s takvim bijednim purifikatorčićem ima čisti ciborij. Za mene je osobito strašno kad u crkvi ima možda cijelo skladište dobrih stvari, a upotrebljavaju se male krpice, poderani i pokrpljeni korporali i dr. Dakle ono, što valja, neka uništava zub vremena, moljci, a možda i štakori i miševi, a prema Isusu ćemo biti škrti! Ako se želi štedjeti kalež, onda neka se nabavljač pobrine za mekšu vrstu materijala za kaležnjake, a ne tako, da budu kaležnjaci takvi, te se s njima ne može postići svrha.

Ovamo spada i ona posudica za purificiranje prstiju iza sv. Pričesti, ako se ova dijeli izvan sv. Mise. Da li u stalnim i ne odveć dalekim razmacima izlijevamo tu vodu u sakrarij? Mijenjamo li na vrijeme rupčiće? *Bolesnička sv. Pričest!* Jesu li čisti mali korporali i mali rupčići, što ih nosimo tom zгодom? Da li je čista i još pristojna izgleda ljubičasto-bijela štola i ona kesica, u kojoj je smještena posudica za sv. Pričest? Da nije roketna već zamazana ili odveć zgužvana?

Misno rublje i ruho! Jesmo li tu škrti? Škrtost je, na pr. kad imamo lijepe i uredne misnice, a upotrebljavamo neke, koje već zaudaraju po starosti, i puštamo te nove, da se uništavaju od neupotrebljavanja. Ili imamo cijelo izobilje dobrih alba i dr., a rabimo takve, kod kojih se vidi cijeli pedalj reverende, ili kod kojih je krpa na krpi. Zašto poklanjaju vjernici crkvi već gotove komade rublja i ruha? Da se upotrebljavaju. A često baš zato, jer vide, da je ono, što se rabi, već previše istrošeno. Vrijedi to i za oltarnike, i za antependije, i za sve ostalo. Ima misnica, koji imadu i po 4-5 nijansi iste boje! Spominjemo tu i *prekratke vrpce* na amiktima i kazulama, te *prekratke cingule*.

Škrtarenje sa svijećama! Kad je od svijeće ostalo još samo 2-3 cm i još malo, pa će kroz nju proviriti onaj šiljak od svijećnjaka, i mi ju još uvijek palimo, mjesto da je bacimo u otpatke od svijeća, od kojih ćemo dati napraviti nove. Škrti smo prema Gospodinu u svijećama i onda, kad ih trne cele-

brant, prije nego će uzeti kalež i poći u sakristiju. Neka ih svakako odmah iza Mise ugasi sakristan, sakristanica ili ministrant — a zašto su oni tu? Ali, da ih ugasi sam celebrant, prije nego uzme kalež, da pođe u sakristiju, to je zbilja neukusno. Još ako ih trne strašnim puhanjem, burzom ili pak stiskajući upaljeni stijenj.

Što treba nabaviti, to neka se nabavi. Otkad traži Crkva, da se vel. posv. Hostija čuva u tzv. *kustodiji*, a pokaznica rabi samo uz sam Blagoslov odnosno procesiju — pa gdje su te kustodije u tolikim crkvama? Ako je kakav *nespretan ciborij*, napravljen ne znam u kom stoljeću, nabavimo novi, a njega stavimo u crkvenu riznicu! Zna biti crkva, u kojima je *oltar bez pokrivala*. Pa to traži čast oltara, da bude uvijek pokriven, kad se na njemu ne vrši funkcija, a čast je oltara opet čast Kristova.

I lijenost, i nedopušteni obzir ljudski, kad su njima obilježeni svećenički život i djelovanje, oblik su škrtosti. Škrtarimo tada jakošću volje, trudom ili vremenom. Oblik su škrtosti i *manjak smisla za pobožnost* u službi Božjoj ili za *propise*, što ih je Crkva izdala, da se Isusu pruži što veća čast, a svećenici svojim ponašanjem u službi Božjoj posluže vjernicima na edifikaciju. Zauvijek mi se utisnula u maštu slika jedne večernje pobožnosti u jednoj crkvi. Iz sakristije izadoše svećenik i mnogi ministranti. Veći i manji. Svećenik nije imao ništa u rukama i s njima je mahao naprijed i natrag. A za njim tako svi ministranti. Slika je bila to smješnija, što je svećenik propeo nebu pod oblake, a na sebi imao neukusno malu roketu. Izgledali su kao veslači. Ili, kao da izvode strašno dosadnu, a bez ikakva značenja ritmičku vježbu. Bio sam u jednom društvu, gdje se je prigovaralo na adresu toga svećenika, što ne ide sklopljenim ruakma k oltaru, kad su mu ruke slobodne, kako to uostalom i Crkva traži. Jedna je osoba primijetila: »Neće da bude farizej!« Plitko obražloženje. Mnogo je ispravnije ovo tumačenje: Nehaj za crkvene propise, ili još bolje manjak nutarnje pobožnosti. Manjak poštovanja prema Isusu. Pa i manjak smisla za estetiku u Božjoj službi.

Škrtarenje trudom. Bojeći se, da mi ministrant ne će znati lijepo složiti albu, složio mi ju je sam župnik. A onda me je još upozorio: »Sprijeda je spustite još malo dolje!« Jako mi je draga bila ta opomena. Jer sam mnogo puta gledao pri sv. Misi svećenike s neurednim albama. A nije se ni meni

jedam put dogodilo, da sam — nemarom drugih — morao ići k oltaru, a da mi nitko nije uredio albu.

Nedopušteno je škrtarenje trudom i vremenom i to, kad nepotrebno držimo *otkrivene oltare*. Kad, na pr., iza sv. Mise ujutro ne pokrijemo oltara zato, što će navečer opet biti Misa ili kakva druga večernja pobožnost. Ili, kad ga pokrijemo, ali nemarno. U jednom sam mjestu zatekao praksu, da budu nedjeljom svi oltari u crkvi otkriveni cijeli dan. Ne znam, zašto taj običaj! Ali, ako ćemo ga već držati, zašto se onda oltari otkriju već u subotu navečer, a pokriju tek u ponedjeljak ujutro? Nisam u jednoj crkvi gledao po oltarima nečist miševa i štakora ili šišmiša! — Ili, kad — pošto smo pokleknuli — zadnje riječi Poslj. Evanđelja izgovaramo, idući prema sredini, mjesto da ga cijelo izgovorimo na strani Evanđelja. — Posebna je vrst lijenosti, kad se *korporal ne stavi u burzu, nego ispod nje*. Ili se pak u burzu stavi tako, da iz nje jednim dijelom izviruje. Za oči je to vrlo neukusno, a jedno i drugo manifestacija lijenosti. Ako je zbilja nezgodno korporal uvući u burzu ili ga je nspretno izvlačiti, nek se onda prepravi burza. A čemu burza, nego da se u nju stavi korporal.

Škrtari i trudom i vremenom, ali je još i posebno ordinarna i kažnjiva škrtost s nužnim bdjenjem nad svetohraništem, kad se *ključić svetohraništa* kojekuda povlači, kad nije uvijek na točno određenu mjestu i nije na takvu mjestu, gdje je njegova sigurnost izvan svake sumnje. Svećenik nosi sv. Pričest bolesniku i ostavi burzu, s korporalom i ključićem na oltaru ili na stolicu pokraj oltara! Ili, kad se ključić ostavlja iza kanonske ploče. A negdje stoji utisnut u svetohranište i, kad nije nikakva funkcija na oltaru. Can: 1269. § 4. upotrebljava vrlo ozbiljne izraze o toj stvari: »... diligentissime custodiri debet«; »onerata graviter conscientia sacerdotis...«. Nedavno mi je pripovijedao jedan biskup, da je Sv. Stolica, nedavno, izdala naredbu, u kojoj traži, da Ordinarij povede kanonsku istragu protiv svećenika, koji u toj stvari pokazuje nemar.

Nedjeljom i blagdanom mora sve u crkvi biti još ljepše nego inače. Nek osobito u te dane ne bude nigdje ni traga kakvoj škrtosti prema Gospodinu! Pa i, da biskupu dadnemo ljepše ruho, i rublje negoli drugom svećeniku, samo je poželjno. I time samo podvlačimo njegov auktoritet; a, što je dublja kod vjernika svijest o njegovu auktoritetu, to će jače djelovati njegova riječ vjernicima. Ali nešto nije u redu: da

svećenik u nekoj crkvi rezervira sve najljepše i najukusnije — najljepši kalež, elegantne ampule za sv. Misu, novu albu itd. —, a drugima dadne kojekavi škart. I to je škrtost prema Gospodinu. Kad tako bira, on sebi daje čast, a ne Gospodinu. I daje sebi prednost pred drugima.

U crkvi mora biti *sve čisto, lijepo i ukusno*. Jako je žalosno, kad u svećenikovu stanu sve sja od ljepote i elegancije i miriše od ukusnih mirisâ, a glavna je oznaka njegove crkve neukusnost, neugodan zrak i bijeda! Čim se nešto zamaže, odmah dati na pranje. A ne, da prodoše već četiri mjeseca, otkad su prestale vrućine, i svećenik se kroz cijelo to vrijeme nikad nije oznojio, a još uvijek ga se oblači u albu, crno obojenu od reverende, mokru od ljetonog znojenja.

U vezi s *večernjim misama* mi također pada na pamet mi sao o škrtosti. Te večernje mise predstavljaju doista veliku blagodat. Ne uvodi se uzalud sve više praksa večernjih misa radnim danom. Danas je čovjeku doista lakše doći uvečer na sv. Misu negoli ujutro. Vrijedi to i za radne dane. Za njih dapače skoro i više. Otvorimo malo oči, pa ćemo vidjeti, da je u naše dane uvijek od svih misa najviše vjernika na onoj večernjoj. I onda se čovjek pita: Zašto neki još uvijek imaju prema njoj averziju? Zar nije prva (Isusova) Misa bila navečer? I njegova smrt — krvna žrtva, kojoj je Misa nekrvno ponavljanje! — predvečer? I ono »lomljenje kruha« u Emausu (Lk. 24,30.) također navečer? Zašto su neki svećenici prema njoj još uvijek tako ležerni? U pitanju je i odgovor: ležernost, nepokretnost, — komocija — škrtost prema Gospodinu. Škrtačenje potrebnom brigom i naporom. Ali bi onda trebalo, da vjernici i pred večernju sv. Misu imaju prigodu za Ispovijed. I trebalo bi sve upotrijebiti, da se probije led u stvari pričješćivanja pod več. Misom. Ako je strašna ta ležernost u pogledu več. misa, još je mnogo strašnije, kad su več. mise u praksi nedjeljom i blgdanom, a onda se u neke ruke — baš veće — blagdane izostave. »A, u te dane ne bi na več. Misu nitko došao!« Imao sam priliku na jednom mjestu vidjeti, što to znači — ne bi nitko došao. Teškom se mukom ipak prodrlo s več. misom u dva takva blagdana, i bilo je svijeta više nego ikad. Pa zar nije to onda poigravanje s Božjim i crkv. zap., sa slavam Božjom i sa spasom duša?! Ta prokljeta komocija! Zar nije za svećenika nedjeljom i blgdanom baš to najljepši odmor, što ima pred sobom okupljene vjernike, što ih je preporodio sv. sakramentima, od srca im govorio u propovijedi, a oni ga lijepo slušali?!

Ministranti. Vrlo je čudnovato, kad je netko već više od 10 godina svećenik, pa tek onda slučajno sazna, da je ministrant za sv. Misu obligatan (can 813). Da li je u toj nebrizi, da se nađe ministrant, također škrtost po srijedi? Škrtarenje s potrebnom brigom — svakako. Inače bezuvjetno treba i na ministranta nešto potrošiti. Ako je manje zgodno dječaku davati novac u ruke, može se taj novac dati roditeljima, da mu kupe koju potrebnu stvar. A može za novac, koji bi mu bio red dati, i sam svećenik nešto pametna ministrantu kupiti. Ministrantu treba i inače posvetiti pažnju. Duhovno ga izgrađivati. Brinuti se, da udovoljava škol. dužnostima. Da svojim roditeljima bude dobar. Ali mu se brinuti i za njegovo zdravlje. Krajnja je, na pr., nepažnja prema ministrantu kad od njega tražimo, da kleči na hladnom kamenu. Nije bila još ni zima, pa sam u jednoj primorskoj župi gledao, kako se je svećenik pobrinuo, da kamene stepenice pred oltarom budu solidno obložene daskom — radi brige za zdravlje ministranata. A dva ministranta, koji su mi ministrirali za prošle strašne zime, na jednoj sjev. župi imala su pod koljenima svaki po dva jastuka. Na više sam župa našao praksu, da se u sakristiji loži. U takvu će crkvu djeca mnogo radije dolaziti. Još ako imaju prigodu, da prije ili poslije Mise poigraju kakvu lijepu stolnu igru, kako sam to našao i u jednoj katedrali. Za ministrante treba imati vremena. Bar za redovite ministrantske sastanke. Ali ih svećenik ne smije iskorišćavati. Pogotovo ne za sebe osobno. I u svemu raditi ruku o ruku s njihovim roditeljima!

Posebna je strašna škrtost, ali i simptom (katkada dubokog) svećeničkog duhovnog propadanja, a paralelno s tim i fatalnog nazadovanja župe, kad *škrtarimo prema Gospodinu u molitvi!* Jutarnja i več. molitva; priprava i zahvala za sv. Misu; ispit savjesti i razmišljanje; pohodi Euharist. Spasitelju itd.

Samo ćemo, radi potpunosti članka, s jednom rečenicom ustvrđivati, da je škrt prema Gospodinu i onaj, koji je *lakom i škrt prema vjernicima.* »Štogod niste učinili jednome od ovih najmanjih, ni meni niste učinili« (Mt. 25, 45.).

»*Maledictus, qui facit opus Domini fraudulentem*« (Jer. 48, 10), više veliki starozavjetni revnitelj za Božju slavu prorok Jeremija. A zar nisu svi gore navedeni postupci djela, obavljena tobože na Božju slavu, ali fraudulentem?!

K.